

wist hij alle ontwikkelingen in goede banen te leiden. De organisatie en uitbouw van de Vereniging voor Thoraxchirurgie en van het specialisme cardiopulmonale chirurgie gingen hem zeer ter harte. Hij was lid van het concilium voor de cardiopulmonale chirurgie. Tevens was hij enkele jaren lid van het medisch tuchtcollege te Amsterdam.

Dr. Schaepkens had een uitgesproken plichtsbesef. De hulp aan de patiënt stond onder alle omstandigheden op de eerste plaats. Hij heeft in zijn werk bij de uitbouw van de cardiochirurgie grote tijden beleefd en actief deelgenomen aan de stormachtige ontwikkeling van de hartchirurgie. Hij heeft ook uiterst pijnlijke tegenslagen moeten incasseren, die hij in stilte verwerkte. Dr. Schaepkens was een wijs man met een gedegen kennis van zaken en met een weloverwogen oordeel, dat hij met enkele heldere, goed gekozen woorden kon duidelijk maken. Er straalde altijd rust van hem uit, zeker in benarde omstandigheden. Hij was een bescheiden mens, wars van ieder vlagvertoon, had genoeg aan zijn werk en vermeed zoveel mogelijk applaus van buiten af. Hij was integer, wist hoofdzaken en bijzaken goed van elkaar gescheiden te houden en bleef daar steeds naar handelen. Diegenen onder ons die hem intensief en langdurig van nabij hebben meegemaakt hebben ervaren dat in deze van huis uit introverte en vaak moeilijk toegankelijke man een zeer grote hartelijkheid schuil ging.

Helaas werd hij, juist op het moment dat hij in alle rust zou kunnen gaan terugblikken op een succesvol en welbesteed leven, door een slopende ziekte getroffen. Hem en zijn gezin waren nog maar een paar kommervolle jaren toebedeeld, waarin hij noch lichamelijk noch geestelijk zijn evenwicht heeft kunnen hervinden. Te vroeg moest hij afscheid nemen van zijn gezin, dat hem nog zo nodig had. Wij wensen zijn vrouw, dochter en zoon alle sterkte toe bij dit verlies. Te vroeg ook van zijn vrienden, die hem dank willen zeggen voor alles wat hij in zijn lange loopbaan voor hen heeft gedaan. Voor zijn verdiensten werd hij benoemd tot Officier in de orde van Oranje Nassau en tot Ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw. De Rijksuniversiteit te Utrecht verleende hem een eredoctoraat. De Nederlandse Vereniging voor Thoraxchirurgie benoemde hem tot erelid.

J. H. GELISSEN
G. A. SCHURINK

Utrecht, juni 1986

In memoriam B. G. A. ter Haar. – B. G. A. (Ben) ter Haar werd kinderarts (Nijmegen, 1972) en na een grotendeels autodidactische periode in de genetica hoofd van de Werkgroep Erfelijkheidsadviezen (Kinderkliniek, St. Radboudziekenhuis, Nijmegen). Dit werd in Nederland (in samenwerking met antropogenetica, neurologie, oogheelkunde, kindergeneeskunde, enz.) het eerste professionele, multidisciplinair werkende klinisch-genetische centrum, waarbinnen ook aandacht was voor de psychosociale implicaties van erfelijkheidsvragen.

Ter Haar kreeg, te zamen met Galjaard, een leidende rol bij het realiseren van erkenning van het erfelijkheidsonderzoek in de gezondheidszorg. Tegelijkertijd was er een toenemende aandacht voor wetenschappelijke analyse van klinisch-genetische vragen, resulterend in een groot aantal publikaties in de internationale vakpers, deels te zamen met buitenlandse experts, bij wie hij erkenning gekregen had.

Eigenlijk jaren reeds de 'eerste academisch te erkennen klinisch geneticus' in Nederland, met een fabelachtige vakken-nis, was hij terughoudend en bescheiden, liever bezig met klinische counsellingsproblematiek dan met eigen proefschrift, enz. Tegelijkertijd droeg hij bij aan de vorming van jongeren binnen het vakgebied, in het eigen centrum, alsook daarbuiten.

Het vermogen mensen samen te brengen, bleek ook als voorzitter van het Landelijk Overleg Genetic Counselers. Deze functie kreeg hij als een natuurlijk vervolg op zijn jarenlange inzet voor erfelijkheidsonderzoek, zoals bleek uit een voorzitterschap van de Nederlandse Anthropogenetische Vereniging (1978-1981).

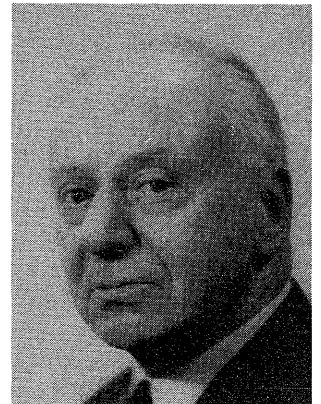
De strijdbaarheid, het gevoel voor humor en vermogen tot relativering heeft hij zowel zijn gezin als zijn vakgenoten vóórgeleefd in het laatste jaar van zijn leven. Misschien is dat de belangrijkste boodschap die hij ons allen heeft mogen en willen geven, en waarvoor wij hem intens dankbaar zijn.

Moge zijn gezin weten dat hij zoveel anderen, binnen en buiten het vakgebied, van zijn kwaliteiten heeft meegegeven.

M. F. NIERMEIJER
G. B. A. STOELINGA

Rotterdam, mei 1986

In memoriam dr. A. Polak Daniels. – Een markante collega is ons ontvallen: Dr. A. Polak Daniels overleed op 8 juni 1986 te 's-Gravenhage. Een huisarts van de oude stempel en van het Oude Volk, immer op zoek naar nieuwe ontwikkelingen en nieuwe mogelijkheden. Polak Daniels werd in 1901 geboren tijdens een verblijf van zijn ouders in Berlijn, een stad wier toenmalige geest haar schrille toekomst nog niet voorproefde. Het gezin van zijn ouders was een mengeling van cultuur en wetenschap. Zijn vader, als toekomstig internist werkend in het Laboratorium van Virchow, was een fijn- en zachtzinnig joods geleerde, zijn moeder was dochter van een theoloog die tevens archeoloog was. Samen hadden zij een innig huwelijk en samen kozen zij de dood toen het brute geweld 10 mei 1940 Nederland overstroemde. Ans was toen al huisarts in Den Haag, maar niet zo maar een huisarts: hij had een voor die dagen volledige opleiding gekregen in de interne geneeskunde (prof. Kuenen) en de neurologie (prof. Biemond) en was in 1933 gepromoveerd op het proefschrift 'Bloedbeeld en bloedreactie'.

In de oorlog wist Polak Daniels met zijn toekomstige echtgenote Jot Boon Hartsinck naar Zwitserland te ontkomen. Maar niet zo maar een vluchteling; hij had goed voorbereide plannen tot vorming van medische hulpteams die Nederlandse gevangenen na hun bevrijding uit de concentratiekampen zouden kunnen verzorgen. Helaas mislukte zijn grootse opzet die wellicht velen het leven had kunnen redden, maar later zou hij, inmiddels majoor in het Nederlandse leger, in het bevrijde Praag op persoonlijke basis nog iets hiervan realiseren. Aan zijn inzet en vindingrijkheid in die periode wijdde G. L. Durlacher enkele bladzijden in diens boek 'Strepen aan de hemel' (1985). F. Dekking schreef in hetzelfde jaar over Polak Daniels' werk in Praag in het artikel in dit tijdschrift 'Weer thuis uit het kamp'.

Zijn praktizeren in Den Haag kenmerkte zich door deskundigheid en toewijding. Dat deed hem niet uitsluitend collegiale waardering verwerven, maar zijn patiënten droegen hem op handen. Beide opvattingen waren begrijpelijk. Hij was veeleisend en belligerent, doortastend en bedrijvig. Hij had dikwijls eerder de röntgenfoto's van zijn opgenomen patiënten gezien dan zijn gespecialiseerde ziekenhuis-collega's: dat trapte velen wel eens op wat lange tenen! Maar zijn patiënten konden op hem rekenen van 's ochtends vroeg tot 's nachts zeer laat. Een